

Sygn. akt I C 2058/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2018 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SR Katarzyna Balcerczyk

Protokolant: Justyna Umińska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2018 roku w Zgierzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J.

przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Wojewódzkiego Szpitala (...) w Z. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. kwotę 1029,82 zł (jeden tysiąc dwadzieścia dziewięć 82/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 257,62 (dwieście pięćdziesiąt siedem 62/100) złotych od dnia 14 maja 2018 roku do dnia zapłaty;
2. umarza postępowanie w pozostałym zakresie;
3. nie obciąża pozwanego Wojewódzkiego Szpitala (...) w Z. kosztami procesu.

Sygn. akt I C 2058/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 maja 2018 roku (...) sp. z o.o. z siedzibą w J. wystąpiła o zasądzenie od Wojewódzkiego Szpitala (...) - Curie w Z. kwoty 50.643,29 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od kwoty 50.385,67 zł od dnia 13 kwietnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 257,62 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż na żadaną kwotę składa się: kwota 50.385,67 zł wynikająca z faktury VAT nr (...) i 257,62 zł odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych za 18 dni opóźnienia naliczonych od kwoty 54.989,67 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) za okres od dnia 30 marca 2018 r. do 16 kwietnia 2018 r. (pозew – k. 3-5)

W dniu 25 czerwca 2018 roku Referendarz sądowy wydał nakaz zapłaty przeciwko pozwanemu w postępowaniu upominawczym. (nakaz zapłaty – k. 36)

W sprzeciwie pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Zakwestionował żądanie zasądzenia odsetek na poziomie odpowiadającym odsetkom ustawowym za opóźnienie w transakcjach handlowych, gdyż z § 8 ust. 3 umowy wynika, iż w przypadku niedotrzymania terminu zapłaty wykonawca obciąży poszczególnego odbiorcę końcowego odsetkami ustawowymi. Żądanie powoda narusza tym samym postanowienia umowy jak i art. 5 k.c. Pozwany wniósł również o nieobciążanie kosztami procesu. Podniósł, że dokonał zapłaty należności głównej przed doręczeniem mu nakazu zapłaty. Wskazał ponadto, że powód nie cofnął pozwu niezwłocznie

po dokonaniu wpłaty przez pozwanego, co uzasadnia obciążenie powoda kosztami procesu stosownie do art. 103 k.p.c. Pozwany wniósł o nieobciążanie go obowiązkiem zapłaty odsetek stosownie do art. 5 k.c. z uwagi na ciężką sytuację finansową szpitala. (sprzeciw – k. 42-46v)

Pismem z dnia 6 września 2018 r. powód ograniczył żądanie pozwu do kwoty 1.029,82 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych co do kwoty 257,62 zł od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. (pismo powoda – k. 80-82)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wojewódzki Szpital (...)–Curie w Z. zawarł

z (...) sp. z o.o. umowę, której przedmiotem była dostawa energii elektrycznej dla odbiorców końcowych wymienionych w Załączniku nr 1 do umowy w ramach wspólnego zamówienia przeprowadzonego dla (...) Grupy (...). W § 8 ust. 3 umowy strony postanowiły, iż w razie niedotrzymania terminu zapłaty faktur wykonawca obciąży poszczególnego odbiorcę końcowego odsetkami ustawowymi. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia umowy – k. 12-18v)

W grudniu 2017 r. przeciwko pozwanemu wszczęte zostały dwa postępowania egzekucyjne na łączną kwotę ok. 110.000 zł. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia zawiadomienia o wszczęciu egzekucji – k. 55, 56)

Powód w dniu 14 lutego 2018 r. wystawił pozwanemu fakturę VAT nr (...) na kwotę 54.989,67 zł z terminem płatności wynoszącym 30 dni od doręczenia faktury. Została ona doręczona 27 lutego 2018 r. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia faktury VAT – k. 26-27, wydruku ze strony Poczty Polskiej S.A. - k. 29)

Powód w dniu 6 marca 2018 r. wystawił pozwanemu fakturę VAT nr (...) na kwotę 50.385,67 zł z terminem płatności wynoszącym 30 dni od doręczenia faktury. Została ona doręczona 13 marca 2018 r. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia faktury VAT – k. 23-24, wydruku ze strony Poczty Polskiej S.A. - k. 25)

Działalność pozwanego w marcu 2018 r. zakończyła się stratą w kwocie 2.810.347,87 zł. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia bilansu – k. 74-77)

W dniu 16 kwietnia 2018 r. pozwany zapłacił powodowi 54.989,67 zł z tytułu faktury VAT nr (...). (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia potwierdzenia przelewu – k. 30)

Pismem z dnia 23 kwietnia 2018 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 50.385,67 zł. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia wezwania – k. 32, wydruku ze strony Poczty Polskiej S.A. - k. 33)

W dniu 11 czerwca 2018 r. pozwany przełał powodowi 50.385,67 zł tytułem faktury VAT nr (...) (bezsporne, nadto potwierdzenie przelewu – k. 83)

Powyższy stan faktyczny był bezsporny. Został ustalony na podstawie zebranych dowodów uznanych za wiarygodne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powód dochodzi należności wynikającej z dostawy pozwanemu energii elektrycznej w kwocie 50.385,67 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) oraz 57,62 zł odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych za 18 dni opóźnienia naliczonych od kwoty 54.989,67 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) za okres od dnia 30 marca 2018 r. do 16 kwietnia 2018 r. W toku postępowania pozwany spłacił należność główną w kwocie 50.385,67 zł, wobec czego powód ograniczył żądanie

do pozostałych do zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych. Stosownie do treści art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest żądanie – aż do wydania wyroku. W niniejszej sprawie powód cofnął powództwo przed rozpoczęciem rozprawy. Tym samym, uznając zatem zgodnie z art. 203 § 4 k.p.c. cofnięcie pozwu

za dopuszczalne, na podstawie art. 355 §1 k.p.c., należało umorzyć postępowanie w tym zakresie.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 403 ze zm.), w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie;
- 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

W niniejszej sprawie strony postanowiły w § 8 umowy, iż za opóźnienie w terminie płatności powód może domagać się odsetek ustawowych. Nie sprecyzowano jednakże czy chodzi o odsetki ustawowe za opóźnienie określone w Kodeksie cywilnym czy też o odsetki ustawowe w transakcjach handlowych. Oba rodzaje odsetek zostały bowiem uregulowane ustawowo.

Co więcej, art. 4a. cytowanej ustawy stanowi, iż do transakcji handlowych nie stosuje się przepisu art. 481 § 2 k.c., w myśl którego jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wiarytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Przepis ten w sposób jednoznaczny określił stosunek przepisów cytowanej ustawy w zakresie należności odsetkowych do przepisów ogólnych, i rozwiął pojawiające się wątpliwości co do tej relacji. Należy także mieć na względzie, iż także przed zmianą w/w przepisu w orzecznictwie przyjmowano, że regulacja z cytowanej ustawy stanowi *lex specialis* względem przepisów ustawy (por. orzeczenie Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie III Ca 1571/16 oraz III Ca 1631/15, portal orzeczeń SO w Łodzi). Co więcej, sam pozwany pogląd taki reprezentował w licznie składanych przed styczniem roku 2016 sprzeciwach od nakazów zapłaty, bowiem odsetki wynikające z tejże ustawy były wówczas niższe od odsetek ustawowych.

W tej sytuacji, należało przyjąć, iż zostały spełnione przesłanki domagania się przez powoda odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, i roszczenie w tym zakresie jest zasadne. Sąd zasądził zatem na rzecz powoda skapitalizowane odsetki ustawowe w transakcjach handlowych za opóźnienie w płatności obu faktur za okres od daty wymagalności do dnia zapłaty, tj. kwotę 772,20 zł odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych wynikających z faktury nr (...) za okres od 14 kwietnia 2018 r. do 11 czerwca 2018 r. i 57,62 zł odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych z faktury VAT nr (...) za okres od dnia 30 marca 2018 r. do 16 kwietnia 2018 r.

Na rzecz powoda należało również zasądzić dalsze odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych stosownie do art. 481 k.c. od dnia wniesienia pozwu co do kwoty 257,62 zł zgodnie z żądaniem powoda.

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od zasądzenia na rzecz powoda odsetek na podstawie art. 5 k.c.

Klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współzycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (*summum ius summa iniuria*), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona

istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych (wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14).

W niniejszej sprawie powód realizuje jedynie przysługujące mu z mocy ustawy prawo do żądania zapłaty odsetek w przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia przez dłużnika. Brak zapłaty w terminie przez kontrahentów może powodować zaburzenie płynności finansowej przedsiębiorcy i dalsze negatywne skutki łącznie z niewypłacalnością, wobec czego uzasadnione jest stosowanie przez przedsiębiorców przedmiotowych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych. Jest to nadto w zasadzie jedyny-poza uprawnieniem wynikającym z art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy- instrument jakim dysponują wierzyciele względem takich dłużników jak pozwany. Co więcej, przejście koncepcji w myśl której dochodzenie przez nich odsetek byłoby sprzeczne z art. 5 k.c. mogłoby w konsekwencji doprowadzić do tego, iż żaden podmiot nie zdecydowałby się na zawarcie umowy z pozwanym, co mogłoby mieć drastyczne konsekwencje dla życia i zdrowia pacjentów.

Sąd nie podziela stanowiska pozwanego, iż w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania przepisu art. 103 k.p.c. Powód wzywał bowiem pozwanego do zapłaty przed wytoczeniem powództwa. Obowiązek zapłaty wynika również z samej faktury, w której określono termin zapłaty. Powód w toku postępowania cofnął przy tym powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty zapłaconej przez pozwanego w toku postępowania.

Sąd postanowił odstąpić od obciążania pozwanego kosztami procesu stosownie do art. 102 k.p.c.

Instytucja odstąpienia od obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania przewidziana w art. 102 k.p.c. wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Wyjątek niepodlegający wykładni rozszerzającej, wykluczający stosowanie wszelkich uogólnień i wymagający do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Przepis nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Jego zastosowanie znajduje uzasadnienie wyłącznie w szczególnych wypadkach, które każdorazowo podlegają ocenie przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2012 r. (I CZ 34/12, LEX nr 1232459), do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" w rozumieniu art. 102 k.p.c. należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące

na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia

od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu (tak też postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lipca 2013 r. IV CZ 58/13, Lex nr 1396462; z 29 czerwca 2012 r.

I CZ 34/12, Lex nr 1232459; z 1 grudnia 2011 r. I CZ 26/11, Lex nr 1101325). Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione

z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W postanowieniu z dnia 26 września 2012 r. (II CZ 100/12, LEX nr 1232760) Sąd Najwyższy wskazał, iż ocena, czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony należy do swobodnej decyzji sądu ze względu

na konieczność zapewnienia poczucia sprawiedliwości oraz realizacji zasady słuszności.

Pozwany znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, która skutkowałą brakiem możliwości spełnienia przedmiotowego zobowiązania w terminie. Pozwany jest zmuszony zawierać kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia według stawek niepokrywających rzeczywistych kosztów udzielania świadczeń zdrowotnych. W grudniu 2017 r. zostały wszczęte przeciwko pozwanemu dwa postępowania egzekucyjne na niebagatelną kwotę 100.000 zł. Nie bez znaczenia jest przy tym okoliczność, iż z punktu widzenia ekonomicznego działalność pozwanego nie jest nastawiona

na osiągnięcie zysków. Celem nadrzędnym działalności Szpitala jest zaś udzielanie świadczeń medycznych oraz pomoc pacjentom, co w obiektywnym ujęciu służy dobru publicznemu

Przed wszystkim jednak, pozwany zapłacił należność główną objętą pozwem jeszcze przed doręczeniem mu odpisu pozwu. Wprawdzie w takiej sytuacji jest uznawany za przegrywającego proces, albowiem spełnienie świadczenia następuje już po wytoczeniu powództwa, jednak okoliczność zapłaty przed doręczeniem odpisu pozwu nie może pozostać obojętna dla kwestii rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W ocenie Sądu obarczanie pozwanego tymi kosztami byłoby sprzeczne z zasadami słuszności.

W tym stanie faktycznym należało orzec jak w sentencji.